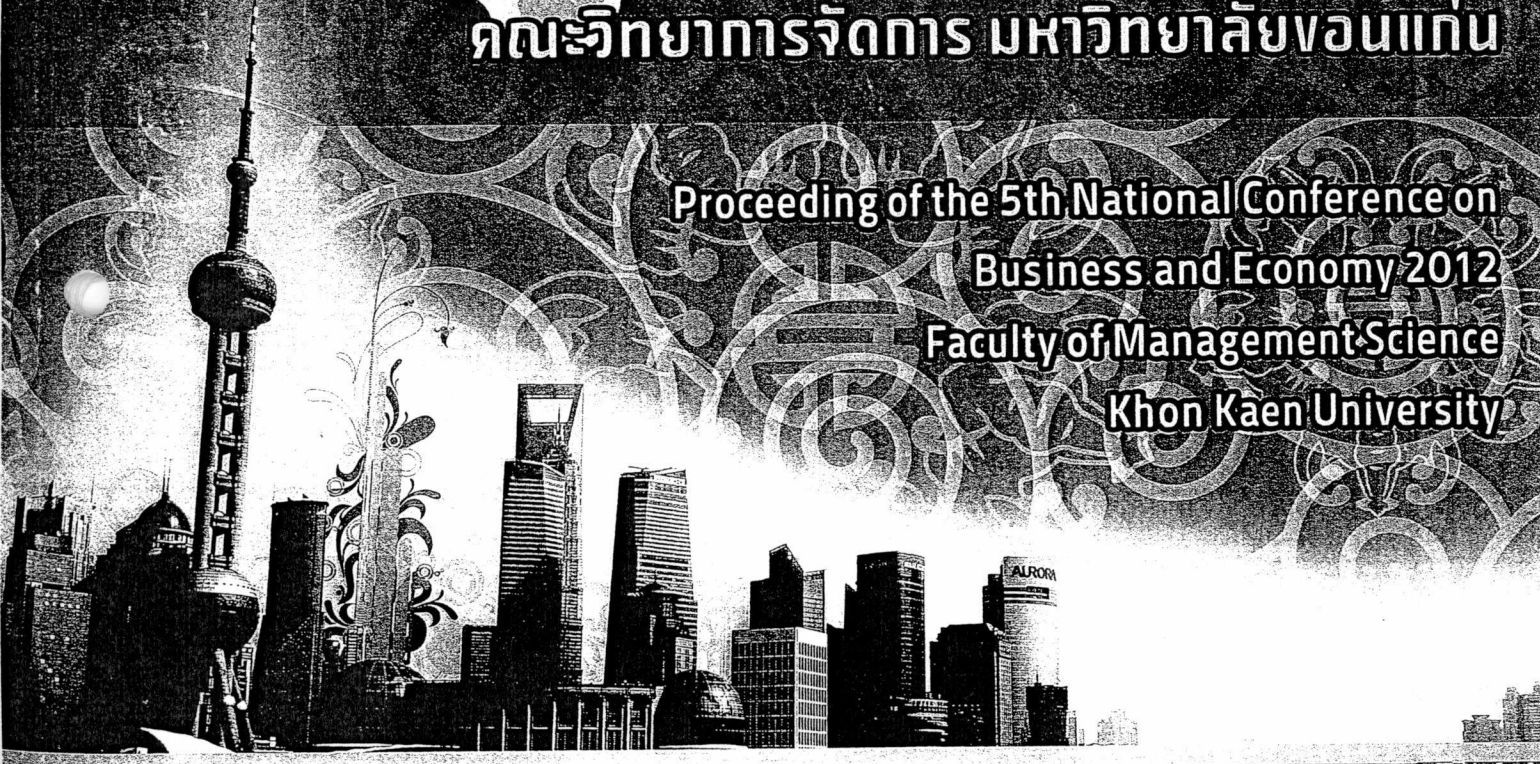

**รายงานการประชุมทางวิชาการระดับชาติ
ด้านธุรกิจและเศรษฐกิจ ครั้งที่ 5 ประจำปี 2555
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**

**Proceeding of the 5th National Conference on
Business and Economy 2012
Faculty of Management Science
Khon Kaen University**

ดำเนินการโดย: ศูนย์วิจัยธุรกิจและเศรษฐกิจอีสาน (ECBER)
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40002
โทรศัพท์ 0-4320-2566 โทรสาร 0-4320-2567
<http://www.ecberkku.com> E-mail : ecber.kku@gmail.com

สสว. >

DEC 2012

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริลักษณ์ สุทชัย

ผู้ตรวจอ่านบทความวิจัย

รองศาสตราจารย์มันทนา สามารถ

รองศาสตราจารย์สุเมธ แก่นมณี

รองศาสตราจารย์อ่อนงค์นุช เทียนทอง

รองศาสตราจารย์ ดร.กัลปพฤกษ์ ผิวทองงาม

รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญศรี เจริญวานิช

รองศาสตราจารย์ ดร.นพมาศ สุวชาติ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุภชัย ปทุมนากุล

รองศาสตราจารย์ ดร.นิติพล ภูตะโชติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตพา แสนชัยธร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ก่อพงษ์ พลโยธา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิรชญา มณีเนตร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวลฉวี แสงชัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริลักษณ์ สุทชัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรัชย์ จันทร์จรัส

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิติวรรณ ศรีเจริญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขวัญฤดี ตันตระบัณฑิตย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จินดา สมสวัสดิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรุณ ตันตระบัณฑิตย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรงค์ หงส์งาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อารีย์ นัยพินิจ

ดร.ศิริรักษ์ ขาวไชยมหา

ดร.สุทิน เทียนวิวัฒน์

ดร.ภูมิสิทธิ์ มหาสุวีระชัย

ดร.นงนิตย์ จันทร์จรัส

ดร.ชลฤทัย โกวรรณะกุล

พฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการบูชาพระราหูในจังหวัดนครปฐมและจังหวัดสมุทรสาคร
Behavior and Factors effecting worship to rahu in Nakhonpathom and Samutsakhorn

ประสพชัย พสุนนท์¹
ปาริฉัตร โสนะมิตร²
ณัฐ ชัยเจริญเสรี³

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบูชาพระราหูในจังหวัดนครปฐมและจังหวัดสมุทรสาคร 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูชาพระราหูในจังหวัดนครปฐมและจังหวัดสมุทรสาคร 3) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูชาพระราหูในจังหวัดนครปฐมกับจังหวัดสมุทรสาคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้ที่มาบูชาพระราหูในวัดศิระชะทอง วัดสว่างอารมณ์ วัดท่าไม้ และวัดท่ากระเบื้องจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม SPSS ด้วยค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ Independent t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 20-30 ปี ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว มีรายได้ต่อเดือน 15,001-20,000 บาท อยู่ในสถานะภาพโสด ระดับการศึกษาปริญญาตรี เกิดวันพฤหัสบดี ภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนครปฐม และนับถือศาสนาพุทธ 2) พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างใน จ. นครปฐมและ จ.สมุทรสาครส่วนใหญ่ มีวัตถุประสงค์ในการบูชาพระราหูเพื่อความเป็นสิริมงคลต่อชีวิต มาบูชาอาทิตย์ละครั้ง สิ่งที่มาบูชาคือสิ่งที่ทางวัดเตรียมให้ ส่วนใหญ่ไม่เคยบนบานกับพระราหู และผู้ที่เคยบนบาน จะบนบานในเรื่องการงาน มักจะขอพรในเรื่องพันเคราะห์ ได้รับอิทธิพลการบูชาจากครอบครัว นอกจากนี้วัดที่เคยมบูชาพระราหูเป็นประจำแล้วไม่เคยไปบูชาที่อื่น ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบูชาพระราหูคือการเป็นสิริมงคลต่อชีวิต จำนวนรูปที่ใช้บูชา 8 ดอก เดินทางมาบูชาโดยรถยนต์ส่วนตัว ค่าใช้จ่ายครั้งมากกว่า 200 บาท และบุคคลที่มาบูชาด้วยคือครอบครัว ส่วนที่แตกต่างกันคือกลุ่มตัวอย่างใน จ.นครปฐม จะมาบูชาในวันเสาร์ แก้บนด้วยการถวายละคร รำและนำของค้ำมาถวาย รับรู้ประวัติของพระราหูจากอินเทอร์เน็ต จะบูชาพระราหูเมื่อรู้สึกไม่สบายใจ นอกจากการบูชาพระราหูแล้วยังบูชาพระพิฆเนศ และกลุ่มตัวอย่างใน จ.สมุทรสาคร จะมาบูชาในวันพุธกลางคืน แก้บนด้วยการนำของค้ำมาถวาย รับรู้ประวัติของพระราหูจากวัด จะบูชาพระราหูเมื่อรู้สึกไม่สบายใจและต้องการขอพรในสิ่งที่ต้องการ นอกจากการบูชาพระราหูแล้วยังบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทุกองค์ 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการบูชาพระราหูใน จ. นครปฐมและ จ.สมุทรสาครมากที่สุดคือ ด้านความเชื่อ ความศรัทธา รองลงมาคือ ด้านความศักดิ์สิทธิ์ ด้านกระบวนการ บุคลากร ด้านพิธีกรรม ด้านกายภาพและสภาพแวดล้อม ด้านความนิยมของผู้บูชา และด้านราคา

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการตลาด/2554 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

³ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการตลาด/2554 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตามลำดับ และ 4) การทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยทั้ง 7 ปัจจัย ได้แก่ ด้านพิธีกรรม ด้านความนิยมของผู้บูชา ด้านความศักดิ์สิทธิ์ ด้านราคา ด้านความเชื่อ ความศรัทธา ด้านกระบวนการ บุคลากร และด้านกายภาพและสภาพแวดล้อม ส่งผลต่อการบูชาพระราหูในจังหวัดนครปฐมและจังหวัดสมุทรสาครไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

คำสำคัญ : พระราหู, พฤติกรรม, ปัจจัยที่มีผลต่อการบูชาพระราหู

Abstract

The purpose of this research was 1) to investigate the behavior of people to worship rahu in Nakhonpathom and Samutsakhorn. 2) to investigate the factors effecting worship to rahu in Nakhonpathom and Samutsakhorn. 3) to Compare the factors effecting worship to rahu in Nakhonpathom and Samutsakhorn. The data were collected by questionnaire 400 respondents and analyzed by SPSS and assumption test by Independent T-Test. The result found that 1) the most respondents were female, aged between 20-30 years old. They were private business with monthly income between 15,001-20,000 baht, single holding bachelor's degree. Birthday in Thursday, the domicile is in Nakhonpathom and respect the Buddhism. 2) Behavior of the most respondents in Nakhonpathom and Samutsakhorn, they have objective of worship to Rahu for prosperity in life, one time for week to worship, offering that temple prepares was offering to worship the most respondents never vow with rahu And who ever vow will vow in them job often wish out of unfortunate Influence of worship from the family unless the temple ever worship was not to worship elsewhere, Opinions about the worship Rahu is Prosperity in life, incense worship 8, travel to worship by private car, Cost of more than 200 Baht and People who come to worship with the family. The different of the respondents in Nakhonpathom are worship in Saturday, Make a votive offering with thai dance and offering black colour, know the history of rahu from internet, Come worship be worried, In addition worship to genesha and the respondents in Samutsakhorn are worship in Wednesday night , Make a votive offering black colour, know the history of rahu from temple, Come worship be worried, wishes for what them want and sacred item worship everything. 3) Factors effecting worship to rahu in Nakhonpathom and Samutsakhorn a high average score is Faith. Those were Holiness, Process&Personal, Ceremony, Physical and environmental conditions, the popularity of the worship and Price respectively. 4) Test the hypothesis found that Ceremony, Popularity of the worship, Holiness, Price, Faith, Process&Personal and, Physical and environmental conditions had affecting worship to rahu in Nakhonpathom and Samutsakhorn not different.

Keywords: rahu, Behavior, Factors effecting worship to rahu

บทนำ

ประเทศไทย มีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธประมาณร้อยละ 95 นอกจากพระประธานที่พุทธศาสนิกชนเคารพกราบไหว้บูชาแล้ว ในแต่ละวัดยังจัดพระพุทธรูปประจำวันเกิด และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ ที่ประชาชนให้ความเคารพนับถือ ผู้คนได้กราบไหว้บูชาเพื่อเป็นสิริมงคลกับตัวเอง และยังเป็นความเชื่อของคนสมัยก่อนที่สืบต่อกันที่งหาที่พึ่งทางใจ และถือว่าการบูชาพระประจำวันเกิดและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ เป็นมงคลอันสูงยิ่งอีกประการหนึ่ง (คณะกรรมการประจำชุดวิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา, 2550) ถึงแม้ว่าในโลกปัจจุบันวิทยาศาสตร์จะมีอิทธิพลอย่างสูงในหลากหลายด้าน แต่มีอีกหลายเรื่องที่วิทยาศาสตร์ไม่สามารถตอบสนองความต้องการและอธิบายปรากฏการณ์บางอย่างได้ ทำให้ความเชื่อทางไสยศาสตร์เข้ามามีอิทธิพลในการอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ เพื่อช่วยให้มนุษย์มีความเข้าใจและรู้สึกอบอุ่นใจในหลายเรื่องราว (ศิริชัย ทรวงแสง, 2548) ในสังคมไทยมีความเชื่อมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมมายาวนาน และความเชื่อบางอย่างมีผลทางจิตใจและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตเป็นอย่างมาก (ประภาพรณ วิจิตรวาทการ, 2532)

ตั้งแต่ช่วงปี 2538 ถึงปัจจุบันการนับถือพระราหูนับว่าได้รับความนิยมสูง พระราหูกลายเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีคนนับถือไม่น้อยไปกว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์องค์ใด และได้รับความนิยมจากผู้คนทุกๆ วงการ ในทุกปี จะมีการบูชาพระราหูเป็นที่สนใจของหนังสือพิมพ์เป็นประจำ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งย่อมมาจากการเกิดปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ เช่น เมื่อปี 2538 สุริยุคราสเต็มดวงในประเทศไทย ซึ่งโอกาสเช่นนี้นานปีจะมีสักหน การเกิดปรากฏการณ์ครั้งนี้นอกจากเกิดกระแสความสนใจในวิทยาศาสตร์ดาราศาสตร์ แล้วยังกระตุ้นกระแสโหราศาสตร์และไสยศาสตร์ในการบูชาพระราหูอีกประการหนึ่งด้วย และนับแต่นั้นมาเมื่อเกิดปรากฏการณ์สุริยุคราส จันทรคราส หลายวัด หลายสถานที่ หลายครอบครัว ทั้งพระและฆราวาสมักจัดพิธีบูชาพระราหูขึ้น ซึ่งการจัดแต่ละครั้งก็ได้รับความนิยมจากผู้คนจำนวนมากในการเข้าพิธีบูชา เรื่องราวของพระราหู หนึ่งในเทพอสูรที่ผู้คนนับถือกันทุกวันนี้ มีคติสืบเนื่องยาวนานนับร้อยนับพันปี (อันติการ , 2551)

ประวัติของพระราหูมีการเล่าขานกันมาหลากหลายคำรา เช่น พระอสิวรสร้างพระราหู พระราหูในพระพุทธศาสนา พระพุทธรูปปางโปรดอสูรินทร์ราหู และพระโพธิสัตว์ราหูเทพอสูรินทร์ เป็นต้น ทั้งนี้ยังมีความเชื่อว่า พระราหูหากเคลื่อนย้ายเข้าเรือนชะตาของผู้คน จะมีผลทำให้ชีวิตของแต่ละคนเกิดเหตุการณ์วุ่นวาย อาจถูกใส่ร้ายป้ายสี ผู้ใหญ่ให้โทษ โดนกลั่นแกล้ง มีเรื่องผัดใจหรืออาจถูกทรยศ ถูกหักหลัง ถูกน้องหรือคนในความดูแลมักคิดไม่ซื่อ บางคนหมดตัว หรืออาจประสบอุบัติเหตุ เสียชีวิต เรื่องไม่ดีทั้งหมดนี้เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ทั้งนั้น และเมื่อมีความเชื่อนี้มาจึงเกิดการบูชาพระราหู การสวดนพเคราะห์ จะทำให้ชีวิตจะดีขึ้น คนไทยเชื่อว่าจะช่วยให้บรรเทาจากเรื่องร้ายกลายเป็นเรื่องดีได้ (อันติกา, 2551)

การนับถือบูชาพระราหู เป็นการบูชาเพื่อความเป็นสิริมงคลและเพื่อคุ้มครองดวงชะตาแก่ผู้ที่บูชา และในจังหวัดนครปฐมและจังหวัดสมุทรสาครนั้น มีวัดที่มีชื่อเสียงในการบูชาพระราหู ในจังหวัดนครปฐมคือ วัดศิระทองซึ่งเป็นที่ตั้งตำรับพระราหู และวัดสว่างอารมณ์ ส่วนในจังหวัดสมุทรสาครคือ วัดท่าไม้และวัดท่ากระบือ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูชาพระราหูใน 2 จังหวัดนี้ เพื่อเป็นข้อมูลแก่ผู้ที่สนใจและต้องการศึกษาเกี่ยวกับการบูชาพระราหู

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรบูชาพระราหูในจังหวัดนครปฐมและจังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูชาพระราหูในจังหวัดนครปฐมและจังหวัดสมุทรสาคร
3. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูชาพระราหูในจังหวัดนครปฐมกับจังหวัดสมุทรสาคร

วิธีการศึกษา

สำหรับวิธีการดำเนินการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

1. ขอบเขตการศึกษาการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เน้นการสำรวจกลุ่มผู้มาบูชาพระราหู โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมและปัจจัยการบูชาพระราหูในจังหวัดนครปฐมและจังหวัดสมุทรสาคร โดยกำหนดเก็บข้อมูล 2 พื้นที่ คือ 1) จังหวัดนครปฐม 2 วัด ได้แก่ วัดศิรชะทองและวัดสว่างอารมณ์ และ 2) จังหวัดสมุทรสาคร 2 วัด ได้แก่ วัดท่าไม้และวัดท่ากระบือ โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวมข้อมูลประมาณ 2 เดือน คือ ระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน 2554 ถึง 31 กรกฎาคม 2554

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ที่มาบูชากราบไหว้พระราหูในวัดศิรชะทอง วัดสว่างอารมณ์ วัดท่าไม้ และวัดท่ากระบือ เนื่องจากผู้ที่มาบูชากราบไหว้พระราหูไม่อาจทราบจำนวนที่แน่นอนได้ จึงกำหนดขนาดตัวอย่างตามแนวทางของ Yamane (1967) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% นั่นคือ ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 400 และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบโควตาด้วยอัตราส่วนเท่ากัน โดยใช้การแจกแบบสอบถามที่วัดศิรชะทอง วัดสว่างอารมณ์ วัดท่าไม้ และวัดท่ากระบือ วัดละ 100 ชุด เลือกแจกเฉพาะผู้ที่มาบูชากราบไหว้พระราหูตามสถานที่ข้างต้น

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่ง 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรบูชาพระราหู และส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูชาพระราหู

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติพรรณนา คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการบรรยายข้อมูลคุณลักษณะทั่วไปของผู้มาบูชาพระราหู พฤติกรรมกรบูชาพระราหู และปัจจัยที่มีผลต่อการบูชาพระราหู

4.2 การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการบูชาพระราหูในจังหวัดนครปฐมและจังหวัดสมุทรสาคร ด้วยการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ Independent t-test กำหนดระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05 โดยทดสอบความเท่ากันของความแปรปรวนของทั้ง 2 พื้นที่ ด้วยการทดสอบ Leven's test

5. การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของประเด็นคำถามเป็นข้อในแต่ละด้านในแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายตามแนวทางของประสพชัย พสุนนท์ (2553) รายละเอียดดังนี้ คือ 6.1) คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 คือ ระดับมากที่สุด 6.2) คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 คือ ระดับมาก 6.3) คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 คือ ระดับปานกลาง 6.4) คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 คือ ระดับน้อย และ 6.5) คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 คือ ระดับ น้อยที่สุด

ผลการศึกษา

ภายหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูล พบว่า ข้อมูลจำนวน 400 ชุด มีความถูกต้องและสมบูรณ์จากนั้นได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ พบว่า ผู้ที่มานูชาพระราหูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 59.5) อายุ 20-30 ปี (ร้อยละ 35.0) ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 20.0) มีรายได้ต่อเดือน 15,001-20,000 บาท (ร้อยละ 31.40) อยู่ในสถานะภาพโสด (ร้อยละ 54.40) ระดับการศึกษาปริญญาตรี (ร้อยละ 48.50) เกิดวันพฤหัสบดี (ร้อยละ 14.70) มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนครปฐม (ร้อยละ 34.30) และนับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 100)

2. พฤติกรรมกรมนูชาพระราหู จำแนกตามพื้นที่ในจังหวัดนครปฐมและจังหวัดสมุทรสาคร ได้ดังนี้

2.1 พฤติกรรมของผู้ที่มานูชาพระราหูที่วัดในเขตจังหวัดนครปฐม จำนวน 200 คน ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการมานูชาพระราหูเพื่อความเป็นสิริมงคลต่อชีวิต (ร้อยละ 35.00) มานูชาในวันเสาร์ (ร้อยละ 25.00) โดยมานูชาอาทิตย์ละครั้ง (ร้อยละ 50.00) สิ่งที่น่าสนใจมานูชาคือสิ่งที่ทางวัดเตรียมให้ (ร้อยละ 47.00) รองลงมาคือ ดอกไม้/พวงมาลัย (ร้อยละ 45.00) และไข่เหี้ยวม้า (ร้อยละ 39.00) ตามลำดับ ไม่เคยบนบานกับพระราหู (ร้อยละ 71.00) และเคยบนบาน (ร้อยละ 29.00) บนบานในเรื่องการงาน (ร้อยละ 16.00) รองลงมาคือเรื่องสุขภาพ (ร้อยละ 9.00) และเรื่องครอบครัวและการเงิน (ร้อยละ 8.00) แก้นด้วยการถวายละครรำและนำของค้ำมาถวาย (ร้อยละ 11.00) มักจะขอพรในเรื่องฟื้นเคราะห์ (ร้อยละ 53.00) รองลงมาคือเรื่องการงาน (ร้อยละ 50.00) และเรื่องโชคลาภ (ร้อยละ 46.00) รับรู้ประวัติของพระราหูจากอินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 37.00) รองลงมาคือวัด (ร้อยละ 36.00) และครอบครัว (ร้อยละ 26.00) ได้รับอิทธิพลการมานูชาพระราหูจากครอบครัว (ร้อยละ 39.00) นอกจากวัดที่เคยมานูชาพระราหูเป็นประจำแล้วไม่เคยไปนูชาที่อื่น (ร้อยละ 61.00) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมานูชาพระราหูคือการเป็นสิริมงคลต่อชีวิต (ร้อยละ 41.00) จะมานูชาพระราหูเมื่อรู้สึกไม่สบายใจ (ร้อยละ 30.00) จำนวนรูปที่ใช้บูชา 8 ดอก (ร้อยละ 83.00) นอกจากการมานูชาพระราหูแล้วยังบูชาพระพิฆเนศ (ร้อยละ 17.00) เดินทางมานูชาโดยรถยนต์ส่วนตัว (ร้อยละ 69.00) ค่าใช้จ่ายในการบูชาต่อครั้งมากกว่า 200 บาท (ร้อยละ 53.00) และบุคคลที่มานูชาด้วยคือครอบครัว (ร้อยละ 58.00)

2.2 พฤติกรรมของผู้ที่มานูชาพระราหูที่วัดในเขตจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 200 คน ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการมานูชาพระราหูเพื่อความเป็นสิริมงคลต่อชีวิต (ร้อยละ 45.00) มานูชาในวันพุธกลางคืน (ร้อยละ 34.00) โดยมานูชาอาทิตย์ละครั้ง (ร้อยละ 56.00) สิ่งที่น่าสนใจมานูชาคือสิ่งที่ทางวัดเตรียมให้ (ร้อยละ 57.00) รองลงมาคือ เลาก้วย (ร้อยละ 31.00) และงาคำ (ร้อยละ 28.00) ไม่เคยบนบานกับพระราหู (ร้อยละ 76.00) และเคยบนบาน (ร้อยละ 24.00) บนบานในเรื่องการงาน (ร้อยละ 11.00) รองลงมาคือเรื่องการเงิน (ร้อยละ 9.00) และเรื่องครอบครัว (ร้อยละ 7.00) แก้นด้วยการนำของค้ำมาถวาย (ร้อยละ 9.00) มักจะขอพรในเรื่องฟื้นเคราะห์ (ร้อยละ 50.00) รองลงมาคือเรื่องโชคลาภ (ร้อยละ 48.00) และเรื่องการงาน (ร้อยละ 47.00) รับรู้ประวัติของพระราหูจากวัด (ร้อยละ 47.00) รองลงมาคืออินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 38.00) และจากเพื่อน (ร้อยละ 24.00) ได้รับอิทธิพลการมานูชาพระราหูจากครอบครัว (ร้อยละ 34.00) นอกจากวัดที่เคยมานูชาพระราหูเป็นประจำแล้วไม่เคยไปนูชาที่อื่น (ร้อยละ 65.00) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมานูชาพระราหูคือการเป็นสิริมงคลต่อชีวิต (ร้อยละ 45.00) จะมานูชาพระราหูเมื่อรู้สึกไม่สบายใจและต้องการขอพรในสิ่งที่ต้องการ (ร้อยละ 26.00) จำนวนรูปที่ใช้บูชา 8 ดอก (ร้อยละ 72.00) นอกจากการมานูชาพระราหู

แล้วยังบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทุกองค์ (ร้อยละ 24.00) เดินทางมาบูชาโดยรถยนต์ส่วนตัว (ร้อยละ 71.00) ค่าใช้จ่ายในการบูชาต่อครั้งมากกว่า 200 บาท (ร้อยละ 45.00) และบุคคลที่มานูชาด้วยคือครอบครัว (ร้อยละ 50.00)

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูชาพระราหู ประกอบด้วย 7 ปัจจัย (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1) โดยจำแนกแต่ละปัจจัย สรุปได้ดังนี้

3.1 ปัจจัยด้านพิธีกรรม ($\bar{X} = 3.98$) ส่งผลต่อการบูชาพระราหูในระดับมาก ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) การเข้าร่วมพิธีกรรมสวดพระราหู ($\bar{X} = 4.12$) 2) ดำนานของพระราหู ($\bar{X} = 3.73$) 3) ความศักดิ์สิทธิ์ของพิธีกรรมสวดพระราหู ($\bar{X} = 3.87$) 4) ความน่าเชื่อถือของพิธีกรรม ($\bar{X} = 4.22$) และ 5) เพื่อสืบทอดพิธีกรรมการสวดพระราหู ($\bar{X} = 3.82$) จะเห็นว่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีค่าระหว่าง 0.62 – 0.88 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมเท่ากับ 0.49

3.2 ปัจจัยด้านความนิยมของผู้บูชา ($\bar{X} = 3.57$) ส่งผลต่อการบูชาพระราหูในระดับมาก ประกอบด้วย 7 ปัจจัย ได้แก่ 1) การยอมรับจากคนในสังคม ($\bar{X} = 3.54$) 2) ค่านิยมของสังคม ($\bar{X} = 3.52$) 3) อิทธิพลทางด้านครอบครัว ($\bar{X} = 3.74$) 4) บุคคลที่ไปบูชาด้วย ($\bar{X} = 3.72$) 5) ความน่าเชื่อถือจากผู้บอกต่อ ($\bar{X} = 3.77$) 6) อิทธิพลด้านอาชีพในการบูชาพระราหู ($\bar{X} = 3.65$) และ 7) การบูชาตามบุคคลที่มีชื่อเสียง ($\bar{X} = 3.28$) จะเห็นว่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีค่าระหว่าง 0.69 – 0.96 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมเท่ากับ 0.57

3.3 ปัจจัยด้านความศักดิ์สิทธิ์ ($\bar{X} = 4.02$) ส่งผลต่อการบูชาพระราหูในระดับมาก ประกอบด้วย 6 ปัจจัย ได้แก่ 1) อิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ของพระราหู ($\bar{X} = 3.90$) 2) ความศักดิ์สิทธิ์ขององค์พระราหู ($\bar{X} = 4.00$) 3) ช่วยคุ้มครองป้องกันภัย ($\bar{X} = 4.06$) 4) ทำให้ฐานะการเงินดีขึ้น ($\bar{X} = 3.89$) 5) ช่วยส่งเสริมให้ชีวิตรุ่งเรือง ($\bar{X} = 4.02$) และ 6) เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเอง ($\bar{X} = 4.29$) จะเห็นว่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีค่าระหว่าง 0.90 – 0.58 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมเท่ากับ 0.39

3.4 ปัจจัยด้านราคา ($\bar{X} = 3.28$) ส่งผลต่อการบูชาพระราหูในระดับปานกลาง ประกอบด้วย 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) ค่าใช้จ่ายในการบูชาพระราหู ($\bar{X} = 3.18$) 2) ค่าใช้จ่ายในการบูชาเครื่องรางของขลัง ($\bar{X} = 3.45$) และ 3) ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ($\bar{X} = 3.28$) จะเห็นว่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีค่าระหว่าง 0.77 – 0.93 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมเท่ากับ 0.68

3.5 ปัจจัยด้านความเชื่อและความศรัทธา ($\bar{X} = 4.04$) ส่งผลต่อการบูชาพระราหูในระดับมาก ประกอบด้วย 8 ปัจจัย ได้แก่ 1) ความมีชื่อเสียงขององค์พระราหู ($\bar{X} = 4.14$) 2) ความสง่างามของพระราหู ($\bar{X} = 4.10$) 3) ความเชื่อในการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ($\bar{X} = 3.91$) 4) ช่วยทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิต ($\bar{X} = 3.96$) 5) ความศักดิ์สิทธิ์ของเครื่องรางของขลัง ($\bar{X} = 4.00$) 6) ความเชื่อในดวงชะตาเกี่ยวกับการเคลื่อนที่ของพระราหู ($\bar{X} = 3.82$) 7) เพื่อคุ้มครองดวงชะตา ($\bar{X} = 4.24$) และ 8) เพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ($\bar{X} = 4.18$) จะเห็นว่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีค่าระหว่าง 0.61 – 0.85 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมเท่ากับ 0.42

3.6 ปัจจัยด้านกระบวนการ และบุคลากร ($\bar{X} = 4.01$) ส่งผลต่อการบูชาพระราหูในระดับมาก ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) สิ่งอำนวยความสะดวกในการบูชาที่วัดเตรียมให้ ($\bar{X} = 4.08$) 2) การให้คำแนะนำของบุคลากรเกี่ยวกับวิธีการบูชาพระราหู ($\bar{X} = 3.39$) 3) ความเป็นมิตรของบุคลากรประจำวัด ($\bar{X} = 4.24$) และ 4) ความชัดเจนของป้ายบทสวดบูชาพระราหู ($\bar{X} = 3.63$) จะเห็นว่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีค่าระหว่าง 0.72 – 0.95 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมเท่ากับ 0.64

3.7 ปัจจัยด้านกายภาพและสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 3.84$) ส่งผลต่อการบูชาพระราหูในระดับมาก ประกอบด้วย 6 ปัจจัย ได้แก่ 1) ความสะอาดบริเวณวัด ($\bar{X} = 3.96$) 2) ทศนิยมภาพรอบวัด ($\bar{X} = 3.98$) 3) สภาพอากาศ เช่น ฝนตก แดดออก ($\bar{X} = 3.79$) 4) จำนวนที่จอดรถที่เพียงพอของวัด ($\bar{X} = 3.56$) 5) ความสะอาดของห้องน้ำ ($\bar{X} = 3.82$) และ 6) ความสะดวกสบายในการเดินทาง ($\bar{X} = 3.87$) จะเห็นว่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีค่าระหว่าง 0.62 – 0.97 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมเท่ากับ 0.47

จากปัจจัยที่ 1 – 7 จะพบว่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ที่มีค่ามากที่สุด คือ ปัจจัยที่ 4 คือ ปัจจัยด้านราคา (แสดงว่าข้อมูลมีความแตกต่างมากที่สุดตามไปด้วย) ถัดมา คือ ปัจจัยที่ 6 คือ ด้านกระบวนการ และการ บุคลากร ปัจจัยที่ 2 ด้านความนิยมของผู้บูชา ปัจจัยที่ 1 ด้านพิธีกรรม ปัจจัยที่ 7 ด้านกายภาพและสภาพแวดล้อม ปัจจัยที่ 5 ด้านความเชื่อและความศรัทธา และปัจจัยที่ 3 ด้านความศักดิ์สิทธิ์ ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสำคัญ จำแนกตามปัจจัยที่มีผลต่อการบูชาพระราหู

ปัจจัย	ระดับความสำคัญ (ร้อยละ)					$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสำคัญ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ปัจจัยที่ 1 ด้านพิธีกรรม						3.98	0.49	มาก
ความน่าเชื่อถือของพิธีกรรม	148 (36.30)	192 (47.10)	60 (14.70)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.22	0.69	มาก
การเข้าร่วมพิธีกรรมสวดพระราหู	102 (25.00)	242 (59.30)	56 (13.70)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.12	0.62	มาก
ความศักดิ์สิทธิ์ของพิธีกรรมสวดพระราหู	92 (22.50)	198 (48.50)	82 (20.10)	22 (5.40)	6 (1.50)	3.87	0.88	มาก
เพื่อสืบทอดพิธีกรรมการสวดพระราหู	44 (10.80)	98 (24.00)	240 (58.80)	12 (2.90)	6 (1.50)	3.82	0.86	มาก
ตำนานของพระราหู	86 (21.60)	128 (31.90)	180 (44.10)	6 (1.50)	0 (0.00)	3.73	0.81	มาก
ปัจจัยที่ 2 ด้านความนิยมของผู้บูชา						3.57	0.57	มาก
ความน่าเชื่อถือจากผู้บอกต่อ	68 (16.70)	182 (44.60)	144 (35.30)	0 (0.00)	6 (1.50)	3.77	0.78	มาก
อิทธิพลทางด้านครอบครัว	86 (21.10)	150 (36.80)	142 (34.80)	16 (3.90)	6 (1.5)	3.74	0.89	มาก
บุคคลที่ไปบูชาด้วย	62 (15.20)	186 (45.60)	136 (33.30)	10 (2.50)	6 (1.50)	3.72	0.81	มาก

ปัจจัย	ระดับความสำคัญ (ร้อยละ)					$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสำคัญ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
อิทธิพลด้านอาชีพในการบูชาพระราหู	46 (11.30)	228 (56.00)	110 (27.40)	10 (2.40)	6 (1.50)	3.65	0.86	มาก
การยอมรับจากคนในสังคม	30 (7.40)	178 (43.60)	168 (41.20)	24 (5.90)	0 (0.00)	3.54	0.72	มาก
ค่านิยมของสังคม	30 (7.40)	162 (39.70)	194 (47.50)	14 (3.40)	0 (0.00)	3.52	0.69	มาก
การบูชาตามบุคคลที่มีชื่อเสียง	32 (7.80)	134 (32.80)	170 (41.70)	40 (9.80)	24 (5.90)	3.28	0.96	ปานกลาง
ปัจจัยที่ 3 ด้านความศักดิ์สิทธิ์		4.02	0.39	มาก				
เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเอง	140 (34.30)	234 (57.40)	26 (6.40)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.29	0.58	มาก
ช่วยคุ้มครองป้องกันภัย	146 (35.80)	144 (35.30)	104 (25.50)	0 (0.00)	6 (1.50)	4.06	0.87	มาก
ช่วยส่งเสริมให้ชีวิตรุ่งเรือง	120 (29.40)	178 (43.60)	96 (23.50)	0 (0.00)	6 (1.50)	4.02	0.82	มาก
ความศักดิ์สิทธิ์ขององค์พระราหู	88 (21.60)	224 (54.90)	88 (21.60)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.00	0.66	มาก
อิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ของพระราหู	70 (17.20)	220 (53.90)	110 (27.00)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.90	0.66	มาก
ทำให้ฐานะทางการเงินดีขึ้น	124 (30.40)	118 (28.90)	152 (37.30)	0 (0.00)	6 (1.50)	3.89	0.90	มาก
ปัจจัยที่ 4 ด้านราคา		3.28	0.68	ปานกลาง				
ค่าใช้จ่ายในการบูชาเครื่องรางของคลั่ง	46 (11.30)	146 (35.80)	148 (36.30)	60 (14.7)	0 (0.00)	3.45	0.88	ปานกลาง
ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	16 (3.90)	58 (14.20)	198 (48.50)	128 (31.40)	0 (0.00)	3.28	0.77	ปานกลาง
ค่าใช้จ่ายในการบูชาพระราหู	38 (9.30)	84 (20.60)	204 (50.00)	58 (14.20)	16 (3.90)	3.18	0.93	ปานกลาง
ปัจจัยที่ 5 ด้านความเชื่อและความศรัทธา		4.04	0.42	มาก				
เพื่อคุ้มครองดวงชะตา	142 (35.30)	230 (56.20)	22 (5.20)	6 (1.50)	0 (0.00)	4.24	0.72	มาก

ปัจจัย	ระดับความสำคัญ (ร้อยละ)					$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสำคัญ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
เพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ	116 (28.40)	240 (58.80)	44 (10.80)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.18	0.61	มาก
ความมีชื่อเสียงขององค์พระราหู	98 (24.00)	260 (63.70)	42 (10.30)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.14	0.78	มาก
ความสง่างามของพระราหู	122 (29.90)	196 (48.00)	82 (20.10)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.10	0.71	มาก
ความศักดิ์สิทธิ์ของเครื่องรางของขลัง	126 (30.90)	160 (39.20)	108 (26.50)	0 (0.00)	6 (1.50)	4.00	0.85	มาก
ช่วยทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิต	116 (28.40)	164 (40.20)	114 (27.90)	0 (0.00)	6 (1.50)	3.96	0.84	มาก
ความเชื่อในการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์	116 (28.40)	136 (33.30)	142 (34.80)	6 (1.50)	0 (0.00)	3.91	0.84	มาก
ความเชื่อในดวงชะตาเกี่ยวกับการเคลื่อนที่ของพระราหู	92 (22.50)	156 (38.20)	146 (35.80)	0 (0.00)	6 (1.50)	3.82	0.84	มาก
ปัจจัยที่ 6 ด้านกระบวนการและบุคลากร		4.01	0.64	มาก				
ความเป็นมิตรของบุคลากรประจำวัด	230 (56.20)	140 (35.30)	24 (5.90)	6 (1.50)	0 (0.00)	4.24	0.72	มาก
สิ่งอำนวยความสะดวกในการบูชาที่วัดเตรียมให้	134 (32.80)	162 (39.70)	104 (25.50)	0 (0.00)	0 (0.00)	4.08	0.77	มาก
การให้คำแนะนำของบุคลากรเกี่ยวกับการวิธีการบูชาพระราหู	138 (33.80)	120 (29.40)	124 (30.40)	12 (2.90)	6 (1.50)	3.39	0.95	ปานกลาง
ความชัดเจนของป้ายบทสวดบูชาพระราหู	70 (17.20)	150 (36.80)	158 (38.70)	6 (1.50)	16 (3.90)	3.63	0.93	มาก
ปัจจัยที่ 7 ด้านกายภาพและสภาพแวดล้อม		3.83	0.47	มาก				
ทัศนียภาพรอบ ๆ วัด	118 (28.90)	160 (39.20)	116 (28.40)	6 (1.50)	0 (0.00)	3.98	0.80	มาก

ปัจจัย	ระดับความสำคัญ (ร้อยละ)					$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสำคัญ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ความสะอาดบริเวณวัด	68 (16.70)	248 (60.80)	84 (20.60)	0 (0.00)	0 (0.00)	3.96	0.62	มาก
ความสะอาดกสบายในการเดินทาง	72 (17.60)	228 (55.90)	76 (18.60)	24 (5.9)	0 (0.00)	3.87	0.77	มาก
ความสะอาดของห้องน้ำ	98 (24.00)	158 (38.70)	116 (28.40)	28 (6.90)	0 (0.00)	3.82	0.86	มาก
สภาพอากาศ เช่น ฝนตก แดดออก	66 (16.20)	198 (49.50)	128 (31.40)	2 (0.50)	6 (1.50)	3.79	0.77	มาก
จำนวนที่จอดรถที่เพียงพอของวัด	56 (13.70)	170 (41.70)	140 (34.30)	10 (2.50)	24 (5.90)	3.56	0.97	มาก

4. การทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบูชาพระราหู ในจังหวัดนครปฐมและจังหวัดสมุทรสาคร พบว่าทั้ง 7 ปัจจัย ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่า Leven's test และ t-statistics ของการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบูชาพระราหู ระหว่างจังหวัดนครปฐมและจังหวัดสมุทรสาคร

ปัจจัย		$\bar{X}$	S.D.	Leven's test	t-test*
ปัจจัยด้านพิธีกรรม	จังหวัดนครปฐม	3.99	0.05	0.048	0.107
	จังหวัดสมุทรสาคร	3.98	0.48		
ปัจจัยความนิยมของผู้บูชา	จังหวัดนครปฐม	3.54	0.59	0.330	-0.745
	จังหวัดสมุทรสาคร	3.60	0.55		
ปัจจัยด้านความศักดิ์สิทธิ์	จังหวัดนครปฐม	4.00	0.39	0.244	-0.749
	จังหวัดสมุทรสาคร	4.05	0.39		
ปัจจัยด้านราคา	จังหวัดนครปฐม	3.26	0.69	0.046	-0.383
	จังหวัดสมุทรสาคร	3.29	0.67		
ปัจจัยด้านความเชื่อ ความศรัทธา	จังหวัดนครปฐม	4.03	0.42	0.008	-0.425
	จังหวัดสมุทรสาคร	4.06	0.41		
ปัจจัยด้านกระบวนการ และบุคคลากร	จังหวัดนครปฐม	3.96	0.62	1.431	-1.052
	จังหวัดสมุทรสาคร	4.05	0.66		
ปัจจัยด้านกายภาพและสภาพแวดล้อม	จังหวัดนครปฐม	3.80	0.47	0.840	-0.909
	จังหวัดสมุทรสาคร	3.86	0.46		

* ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สรุปผลการศึกษา

1. ผู้ที่มาบูชาพระราหูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 20-30 ปี ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว มีรายได้ต่อเดือน 15,000-20,000 บาท อยู่ในสถานภาพโสด ระดับการศึกษาปริญญาตรี เก็ดวันพฤหัสบดี มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนครปฐม และนับถือศาสนาพุทธ

2. พฤติกรรมของผู้ที่มาบูชาพระราหูที่วัดในเขตจังหวัดนครปฐม ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการบูชาพระราหูเพื่อความเป็นสิริมงคลต่อชีวิต มาบูชาในวันเสาร์ โดยมาบูชาอาทิตย์ละครั้ง สิ่งที่มาบูชาคือสิ่งที่ทางวัดเตรียมให้ ส่วนใหญ่ไม่เคยบนบานกับพระราหู และผู้ที่เคยบนบาน จะบนบานในเรื่องการงาน แก้บนด้วยการถวายละครรำและนำของค้ำมาถวาย มักจะขอพรในเรื่องฟื้นเคราะห์ รับรู้ประวัติของพระราหูจากอินเทอร์เน็ต ได้รับอิทธิพลการบูชาพระราหูจากครอบครัว นอกจากวัดที่เคยบูชาพระราหูเป็นประจำแล้วไม่เคยไปบูชาที่อื่น ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบูชาพระราหูคือการเป็นสิริมงคลต่อชีวิต จะบูชาพระราหูเมื่อรู้สึกไม่สบายใจ จำนวนรูปที่ใช้บูชา 8 ดอกนอกจากการบูชาพระราหูแล้วยังบูชาพระพินเนส เดินทางมาบูชาโดยรถยนต์ส่วนตัว ค่าใช้จ่ายในการบูชาต่อครั้งมากกว่า 200 บาท และบุคคลที่มาบูชาคือครอบครัว

สำหรับพฤติกรรมของผู้ที่มาบูชาพระราหูที่วัดในเขตจังหวัดสมุทรสาคร ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการบูชาพระราหูเพื่อความเป็นสิริมงคลต่อชีวิต มาบูชาในวันพุธกลางคืน โดยมาบูชาอาทิตย์ละครั้ง สิ่งที่มาบูชาคือสิ่งที่ทางวัดเตรียม ส่วนใหญ่ไม่เคยบนบานกับพระราหู และผู้ที่เคยบนบาน จะบนบานในเรื่องการงาน แก้บนด้วยการนำของค้ำมาถวาย มักจะขอพรในเรื่องฟื้นเคราะห์ รับรู้ประวัติของพระราหูจากวัด ได้รับอิทธิพลการบูชาพระราหูจากครอบครัว นอกจากวัดที่เคยบูชาพระราหูเป็นประจำแล้วไม่เคยไปบูชาที่อื่น ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบูชาพระราหูคือการเป็นสิริมงคลต่อชีวิต จะบูชาพระราหูเมื่อรู้สึกไม่สบายใจและต้องการขอพรในสิ่งที่ต้องการ จำนวนรูปที่ใช้บูชา 8 ดอก นอกจากการบูชาพระราหูแล้วยังบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทุกองค์ เดินทางมาบูชาโดยรถยนต์ส่วนตัว ค่าใช้จ่ายในการบูชาต่อครั้งมากกว่า 200 บาท และบุคคลที่มาบูชาคือครอบครัว

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูชาพระราหูในจังหวัดนครปฐมและจังหวัดสมุทรสาครมากที่สุดคือ ด้านความเชื่อ ความศรัทธา รองลงมาคือ ด้านความศักดิ์สิทธิ์ ด้านกระบวนการ บุคลากร ด้านพิธีกรรม ด้านกายภาพและสภาพแวดล้อม ด้านความนิยมของผู้บูชา และด้านราคา ตามลำดับ

4. การทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยทั้ง 7 ปัจจัย ได้แก่ ด้านพิธีกรรม ด้านความนิยมของผู้บูชา ด้านความศักดิ์สิทธิ์ ด้านราคา ด้านความเชื่อ ความศรัทธา ด้านกระบวนการ บุคลากร และด้านกายภาพและสภาพแวดล้อม ส่งผลต่อการบูชาพระราหู ระหว่างจังหวัดนครปฐมและจังหวัดสมุทรสาคร ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

อภิปรายผลการศึกษา

จากการสรุปผลการวิจัยที่ได้กล่าวมาในข้างต้น ผู้วิจัยได้อภิปรายเพิ่มเติมตามประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านพฤติกรรม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการบูชาพระราหูเพื่อความเป็นสิริมงคลต่อชีวิตซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของประสพชัย พุสนนท์และกานติมา วิริยวุฒิไกร (2554) ที่พบว่า ผู้บูชาพระ

พินเนศมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อความเป็นสิริมงคลต่อชีวิต เช่นเดียวกับการศึกษาของสุชาติ จันทรณิ (2551) ที่ได้ศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีต่อการเข้าบูชาของคังดูคามรามเทพ

2. ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูชาพระราหูพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับด้านด้านความเชื่อและ ความศรัทธามากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย คณพศ และ ปิยนันท์ เหล่าบัณฑิตเจริญ (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่องความเชื่อเกี่ยวกับพระพินเนศวรในมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี พบว่า ความเชื่อเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการบูชาพระพินเนศวรและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ และยังคงสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนภนันทน์ หอมสุต มนศยา โชติรสพงษ์ (2550) พบว่า ความศรัทธาเป็นปัจจัยที่มีผลในการเข้าบูชาคังดูคามรามเทพ กรณีศึกษาวัดห้วยมลคล ด้านกระบวนการ บุคลากร และด้านกายภาพและสภาพแวดล้อม เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการบูชาพระราหู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถพันธ์ สุวนเสริมศรี (2540) ที่พบว่า ปัจจัยทั้ง 2 ด้าน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความนิยมพระเครื่อง ทางวัดจิงควรมีบุคลากรที่สามารถแนะนำแก่ผู้มาบูชาได้ มีสถานที่ที่สะดวก

3. การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูชาพระราหูในจังหวัดนครปฐมกับจังหวัดสมุทรสาคร ทั้ง 7 ปัจจัย ได้แก่ ด้านพิธีกรรม ด้านความนิยมของผู้บูชา ด้านความศักดิ์สิทธิ์ ด้านราคา ด้านความเชื่อและความศรัทธา ด้านกระบวนการและบุคลากร และด้านกายภาพและสภาพแวดล้อม ส่งผลต่อการบูชาพระราหู ระหว่างจังหวัดนครปฐม และจังหวัดสมุทรสาครไม่แตกต่างกันเนื่องจากวัดศิริระทองในจังหวัดนครปฐม เป็นวัดต้นตำรับของการบูชาพระราหู ซึ่งวัดท่าไม้และวัดท่ากระเบื้องในจังหวัดสมุทรสาครได้นำเอาแบบอย่างในการบูชามาจากวัดศิริระทอง และจังหวัดนครปฐม กับจังหวัดสมุทรสาครนั้นเป็นจังหวัดที่อยู่ใกล้กันจึงทำให้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูชาพระราหู ระหว่างจังหวัดนครปฐมและจังหวัดสมุทรสาครไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย สำหรับการบริหารจัดการต่อการบูชาพระราหูของวัดในจังหวัดนครปฐม และจังหวัดสมุทรสาคร มีดังนี้

1. ด้านพิธีกรรม ทางวัดควรให้ความรู้เรื่องตำนานพระราหูแก่ผู้มาบูชามากกว่าที่จะให้ผู้มาบูชาเชื่อแต่ความน่าเชื่อถือของพิธีกรรมเพียงอย่างเดียว เพราะจะได้ชี้ให้เห็นแง่มุมความเป็นมาของประวัติพระราหูซึ่งมีหลายตำนาน
2. ด้านความนิยมของผู้บูชา ให้ผู้มีชื่อเสียงให้เหตุผลในการบูชาพระราหูมากขึ้น เพื่อให้ผู้ที่มาบูชา เพราะเลื่อมใสจากใจจริง รวมทั้งให้แง่มุมที่การบูชาพระราหูที่เกี่ยวข้องกับพุทธคุณ
3. ด้านความศักดิ์สิทธิ์และ ด้านความเชื่อและความศรัทธา ควรให้ความรู้ในเรื่องการบูชาพระราหู เพื่อให้ผู้มาบูชาพระราหูไม่เกิดความงมงายมากเกินไป และให้ทางวัดจัดธรรมเทศนา รวมทั้งให้เน้นให้ถึงการทำความดีควบคู่ความเชื่อและความศรัทธา
4. ด้านราคา ในส่วนของเครื่องรางของขลังควรมีราคาที่เหมาะสม เพราะจะเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นรายได้ของทางวัด นอกจากนี้ทางวัดควรให้คำแนะนำเกี่ยวกับการบูชาของขลังต่างๆตามความเหมาะสม เพื่อไม่ให้ผู้มาบูชาเชื่อมงายเกินไป

5. ด้านกระบวนการและบุคลากร ทางวัดควรให้ความสำคัญกับบุคลากรประจำวัด เพราะ บุคลากรสามารถให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆที่ผู้มาบูชาสอบถาม ซึ่งเป็นบุคคลที่สื่อสารต่อผู้ที่มาบูชาพระราหู โดยตรง

6. ด้านกายภาพและสภาพแวดล้อม ทางวัดควรมีการปรับทัศนียภาพรอบๆวัดให้มีความสวยงาม ร่มรื่นเหมาะสม และจัดสรรที่จอดรถให้มีความเพียงพอเพราะโดยส่วนใหญ่ผู้มาบูชาจะนำรถส่วนตัวมาเอง เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ รวมไปถึงการจัดการสิ่งปฏิกูลต่างๆไม่ให้ส่งกลิ่นเหม็นรบกวนผู้ที่มาบูชา

ในส่วนของการวิจัยครั้งถัดไป ขอเสนอแนะดังนี้

1. ควรมีการศึกษาในวิจัยเชิงคุณภาพในเรื่องการรำกับการบูชาพระราหู เนื่องจากการพบเห็นในส่วนใหญ่ผู้รำการมักนิยมมาบูชาพระราหู ดังนั้นการวิจัยเรื่องการรำกับการบูชาพระราหูจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์อื่น ๆ เช่น เทพเจ้าให้สวยเอ๊ย วัดเล่งเน่ยยี่ที่เยาวราช กับวัดเล่งเน่ยยี่ที่บางบัวทอง ด้วยการศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2546). การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยของที่กานติมา กาญจนนา

คณะกรรมการประจำชุดวิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย. (2550) ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา (ตำราเรียน), 2550. หน้า 5

คณะกรรมการประจำชุดวิชาศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย. (2550). ศาสนศึกษา (ตำราเรียน), 2550 หน้า 7

คณพศ ด้วงคง ปิยนันท์ เหล่าบัณฑิตเจริญ. (2553). พฤติกรรมและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าบูชาพระเครื่อง. ในการประชุมวิชาการระดับชาติด้านการบริหารและการจัดการ วิจัยครั้งที่ 2. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

นภนันทน์ หอมสุด และมณฑยา โชติรสพงษ์. (2550). การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าบูชาคุณารามเทพ: กรณีศึกษาวัดห้วยมงคล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. การประชุมวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิจัยครั้งที่ 4 การวิจัยการพัฒนาแบบยั่งยืน; วันที่ 4-5 กันยายน 2550.

ประสพชัย พสุนนท์. (2553). การวิจัยตลาด 1. นครปฐม: บริษัท เพชรเกษม พรินต์ติ้ง กรุ๊ป จำกัด.

ประสพชัย พสุนนท์ และกานติมา วิริยวุฒิไกร. (2554). ปัจจัยและพฤติกรรมการบูชาพระพิมพ์นเศวตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี. วารสารศรีนครินทร์วิโรฒวิจัยและ พัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). ปีที่ 3 ฉบับที่ 6 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2554). (หน้า 27 – 38).

ประสพชัย พสุนนท์ และกาญจนา วิสูตรสกุลศักดิ์. (2553). ปัจจัยและพฤติกรรมการบูชาหลวงปู่ทวด ณ วัดห้วยมงคล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ฉบับ พิเศษ 2553. (หน้า 229 – 237).

ประภาพรรณ วิจิตวาฑการ. (2532). ความเชื่อในสังคมไทย. กรุงเทพฯ. ไทยวัฒนาพานิช.

สรชัย พิสารบุตร เสาวรส ใหญ่สว่าง และปรีชา อัสวเดชานุกร. 2549. การสร้างและประมวลผลข้อมูลจากแบบสอบถาม. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร. บริษัท วิทย์พัฒน์ จำกัด. (หน้า 195-199).

- สุชาติ จันทร์มณี. (2551). ทศนคติและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีต่อการเข้ามาของคังคูกามรามเทพ. วิทยานิพนธ์ปริญญา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ศิริชัย ทรวงแสง. (2548). ความเชื่อในเรื่องโหราศาสตร์กับพฤติกรรมการดำเนินธุรกิจ:กรณีศึกษากลุ่มนักธุรกิจของหอการค้าจังหวัดเชียงใหม่. สารนิพนธ์ ศศ.มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง.มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อรรถพันธุ์ สวนเสริมศรี (2540). ปัจจัยที่มีผลต่อความนิยมพระเครื่อง. วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิเคราะห์และวางแผนสังคม. บัณฑิตสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อันติการ อริยชวัล [ออนไลน์]. ตำนานพระราหู. เข้าถึงเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2554. เข้าได้จาก <http://www.promdeva.com/HoraItemDetail.asp?ItemID=197>
- อันติการ อริยชวัล [ออนไลน์]. ความนิยมในพระราหู. เข้าถึงเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2554. เข้าได้จาก <http://www.boydream.com/manager-news-content.php?newid=139417>
- Yamane, T. (1967). Statistic: An introductory analysis. New York: Harper and Row.